

Korkeasti koulutettujen työmarkkinapolut – työllisyys, työttömyys ja syrjäytymisriski

Heikki Räisänen, tutkimusjohtaja, dosentti
Työ- ja elinkeinoministeriö

Esitys Akateemiset työt, työurat ja työmarkkinat –seminaarissa
17.11.2016 Turun kauppakorkeakoulu

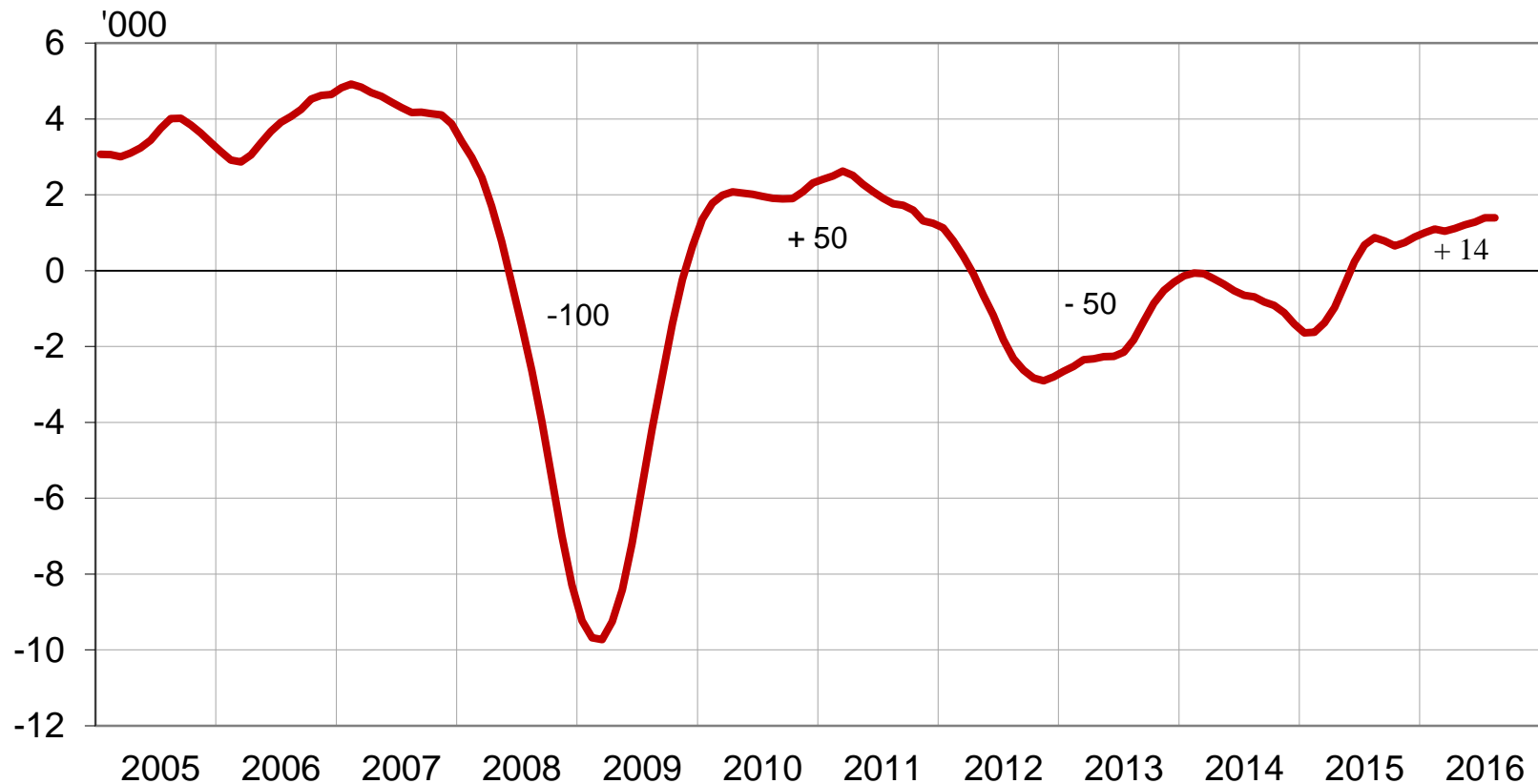

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

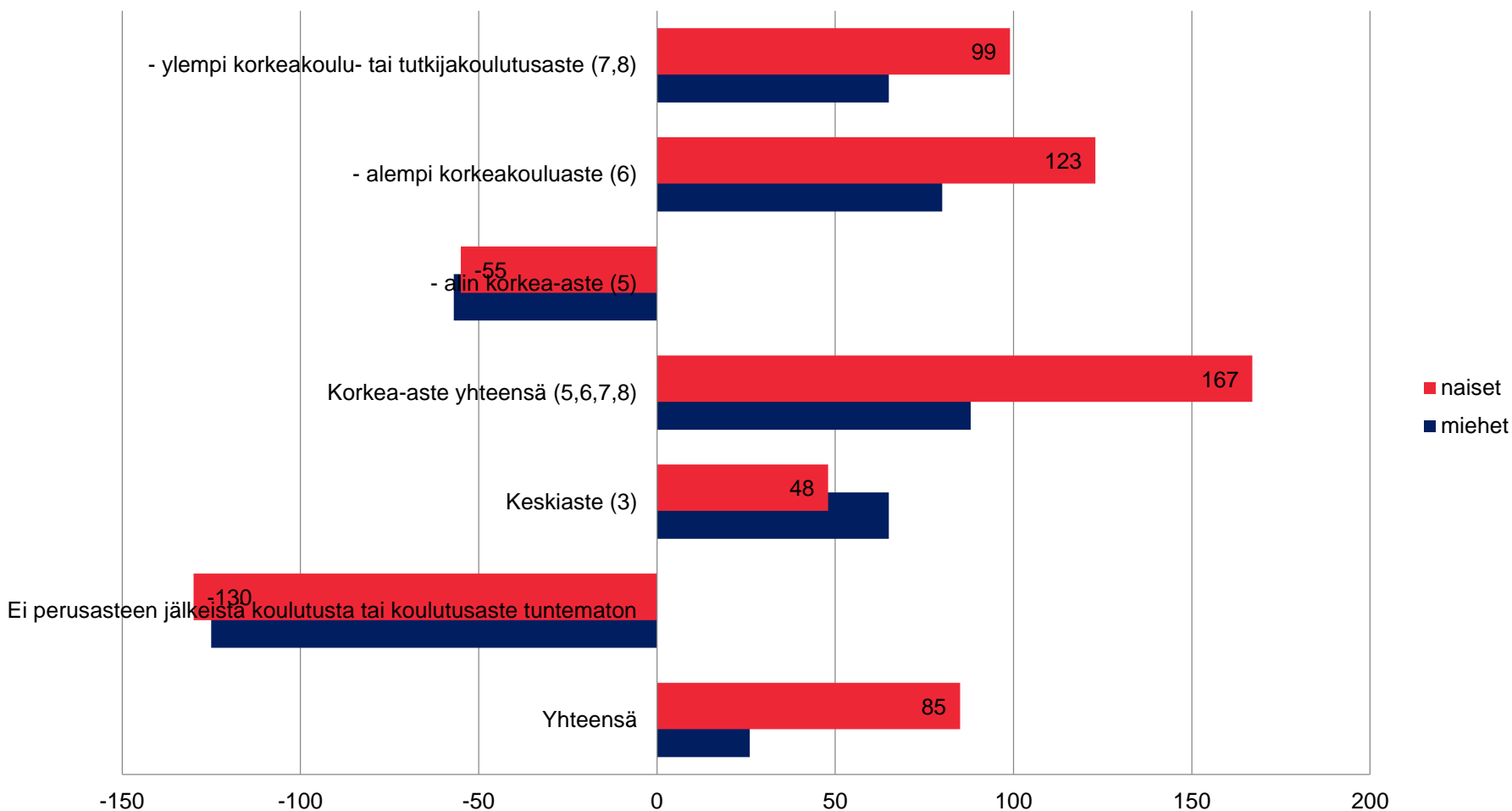
Työllisyys kääntyi hyvin lievään kasvuun v. 2015

Työllisyyden kuukausimuutos vuosina 2005 – 2016 (VIII)

Työllisyyden muutokset v. 2000-2014 eri koulutusasteilla: korkea-asteen ja etenkin naisten rooli korostunut

Työttömyysvirrat ja –varannot kaikilla...

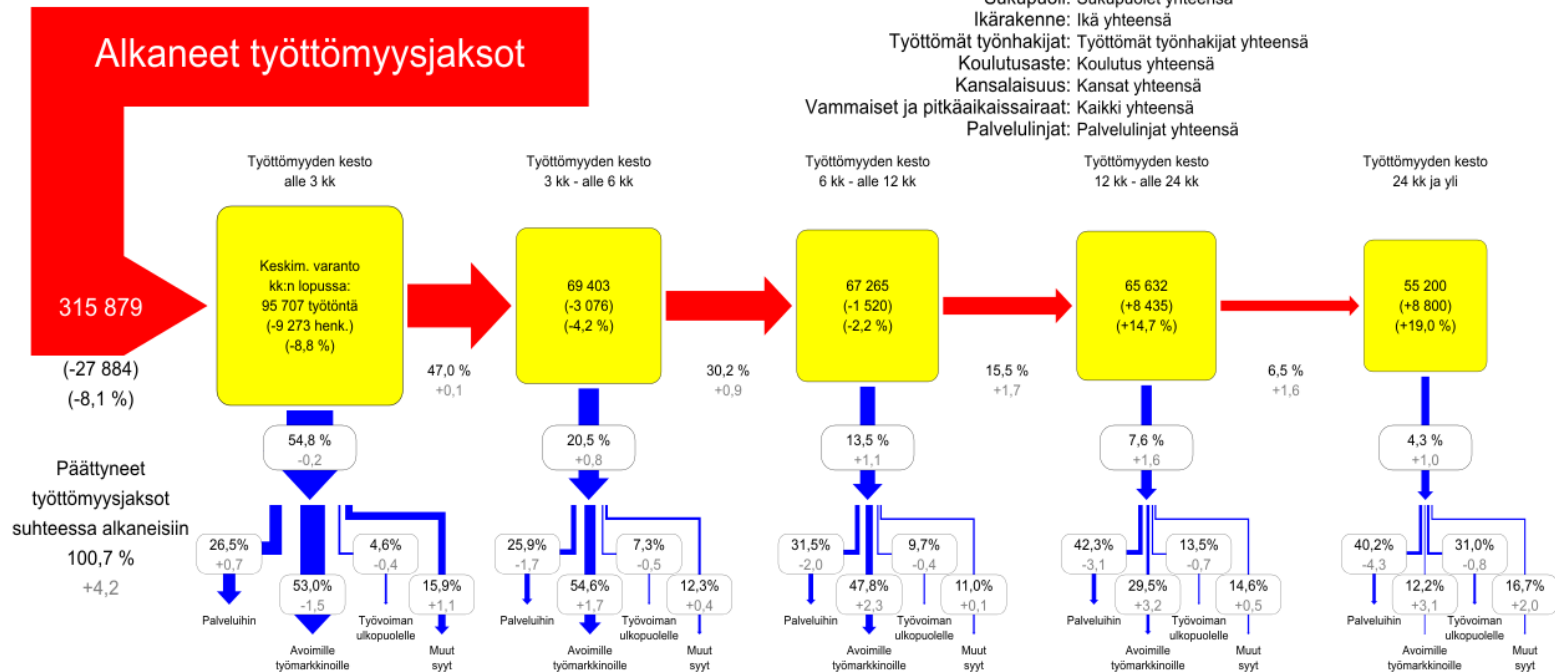

VVK2 15.11.2016 16:07:06

Virrat eri kestoiseen työttömyyteen ja työttömyydestä ulos aikavälillä 01/2016 - 06/2016

Prosentit osoittavat virtojen suuruuden suhteessa alkamisvirtaan
Muutos edellisvuoteen prosenttiyksiköissä

ELY-keskus(k): KOKO MAA
Sukupuoli: Sukupuolet yhteensä
Ikärakenne: Ikä yhteensä
Työttömät työnhakijat: Työttömät työnhakijat yhteensä
Koulutusaste: Koulutus yhteensä
Kansalaisuus: Kansat yhteensä
Vammaiset ja pitkäaikaissairaat: Kaikki yhteensä
Palvelulinjat: Palvelulinjat yhteensä

Päätymisen syyntajakauma palveluihin, avoimille työmarkkinoille, työvoiman ulkopuolelle ja muihin syihin

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

...ja korkeasti koulutetuilla työttömillä. Tässä pitkittyminen yleisempää kuin kaikilla

VVK2 15.11.2016 16:08:50

Virrat eri kestoiseen työttömyyteen ja työttömyydestä ulos aikavälillä 01/2016 - 06/2016

Prosentit osoittavat virtojen suuruuden suhteessa alkamisvirtaan
Muutos edellisvuoteen prosenttiyksiköissä

ELY-keskus(k): KOKO MAA

Sukupuoli: Sukupuolet yhteensä

Ikärakenne: Ikä yhteensä

Työttömät työnhakijat: Työttömät työnhakijat yhteensä

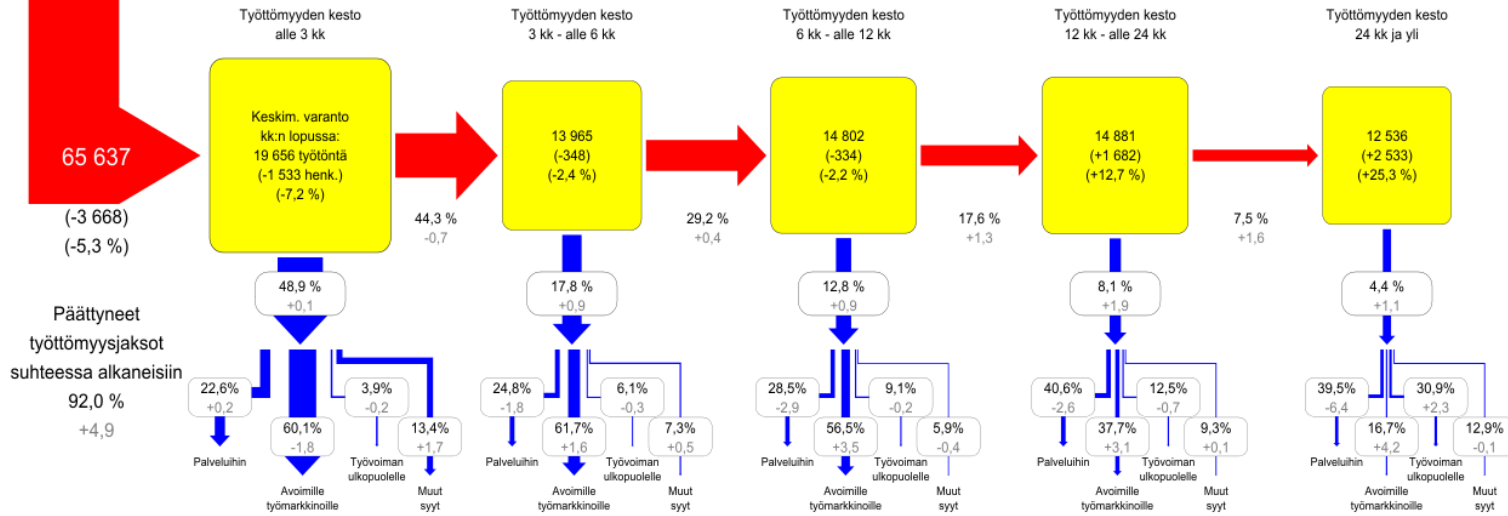
Koulutusaste: Korkea-aste

Kansalaisuus: Kansat yhteensä

Vammaiset ja pitkäaikaissairaat: Kaikki yhteensä

Palvelulinjat: Palvelulinjat yhteensä

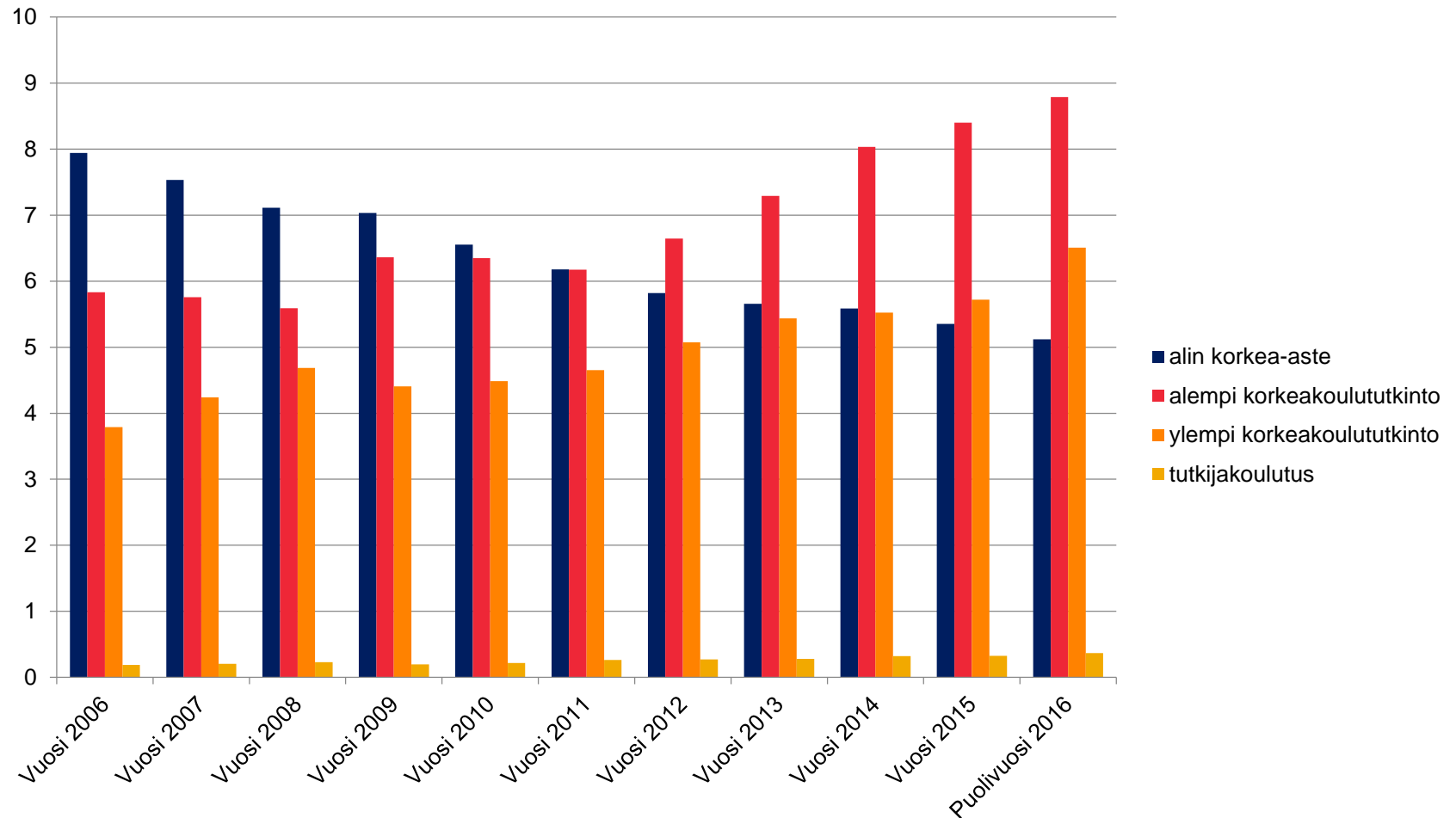
Alkaneet työttömyysjaksot

Päättymisen syyntajakauma palveluihin, avoimille työmarkkinoille, työvoiman ulkopuolelle ja muihin syihin

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Korkea-asteen koulutettujen osuudet alkaneista työttömyysjaksoista v. 2006-2016 (1-6), % (TEM työnvälitystilastot)

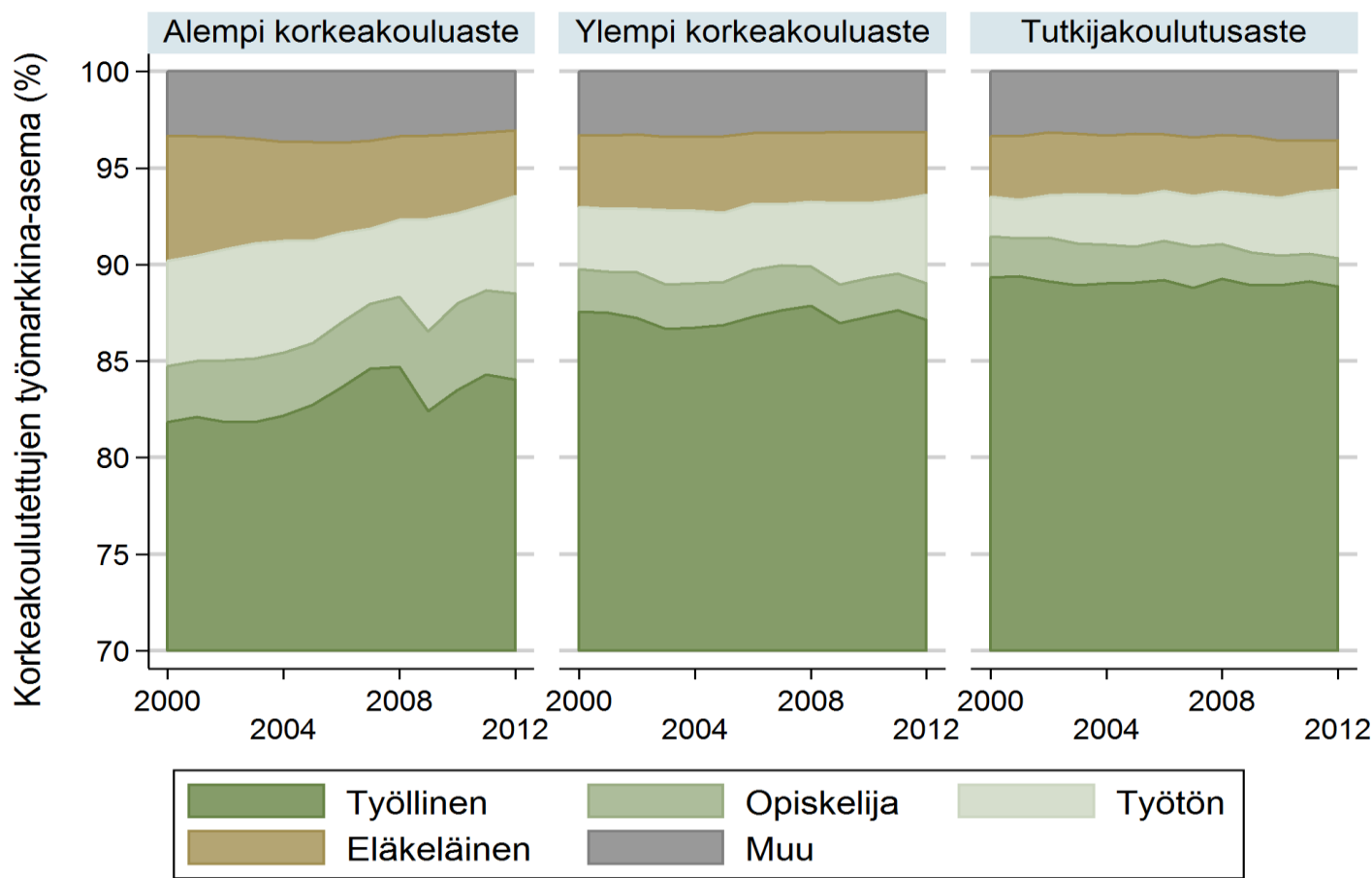

Yksilötasoinen seurantatutkimus korkeasti koulutettujen työmarkkinapoluista

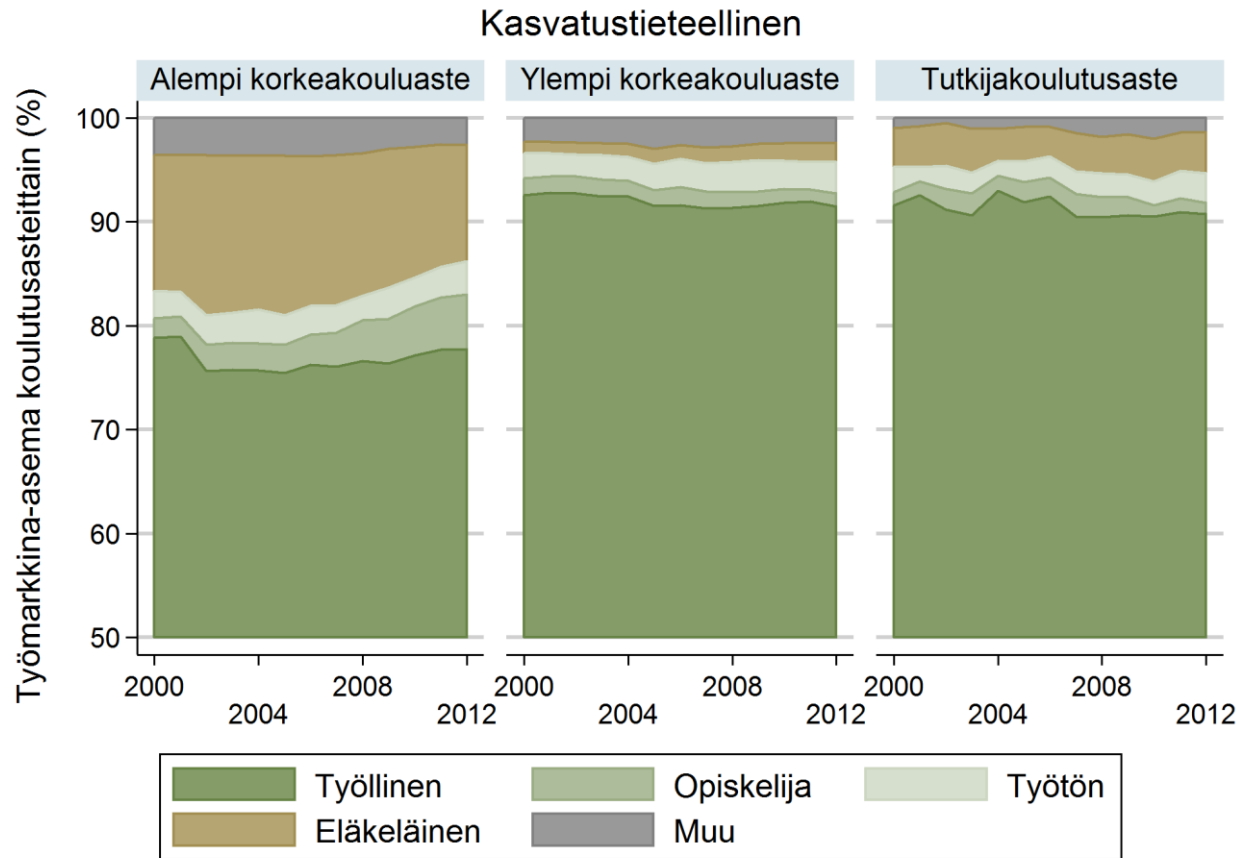
- Rita Asplund – Pekka Vanhala: Korkeasti koulutettujen työmarkkinapolut. Työllisyys, työttömyys ja syrjäytymisriski. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 22/2016
- <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-114-2>
- **Päähavainnot:**
  - 2000-luvulla korkeasti koulutettujen määrä on kasvanut voimakkaasti
  - työllisyys on vaihdellut paljon
  - Työura on muuttunut epävarmemmaksi ja samalla työttömyyden kasvusta merkkejä kaikilla tasoilla ja aloilla
  - Työvoiman ulkopuolella huomattava määrä korkeakoulutettuja
  - Seuraavat kuvat ovat Asplund – Vanhala (2016) –julkaisusta:

Korkeakoulutettujen työmarkkina-asema koulutusasteittain

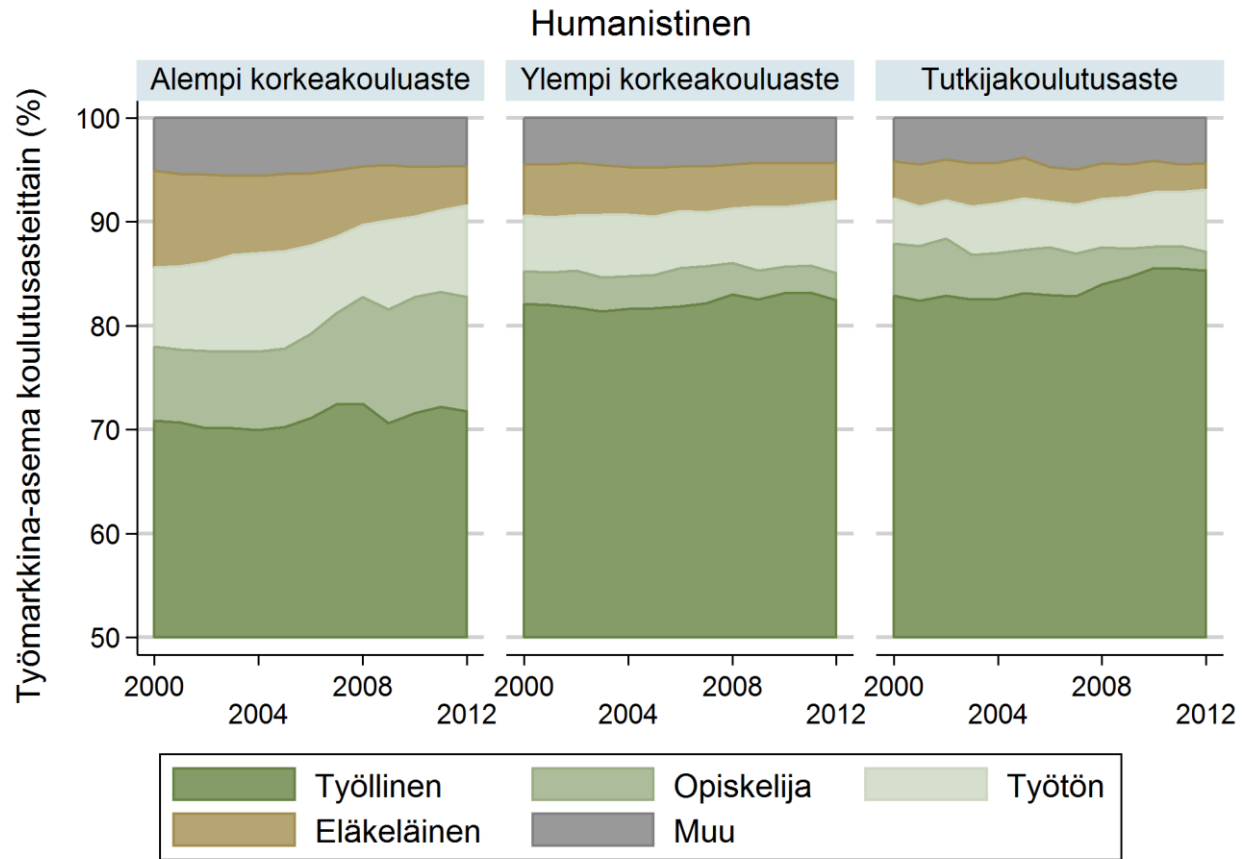

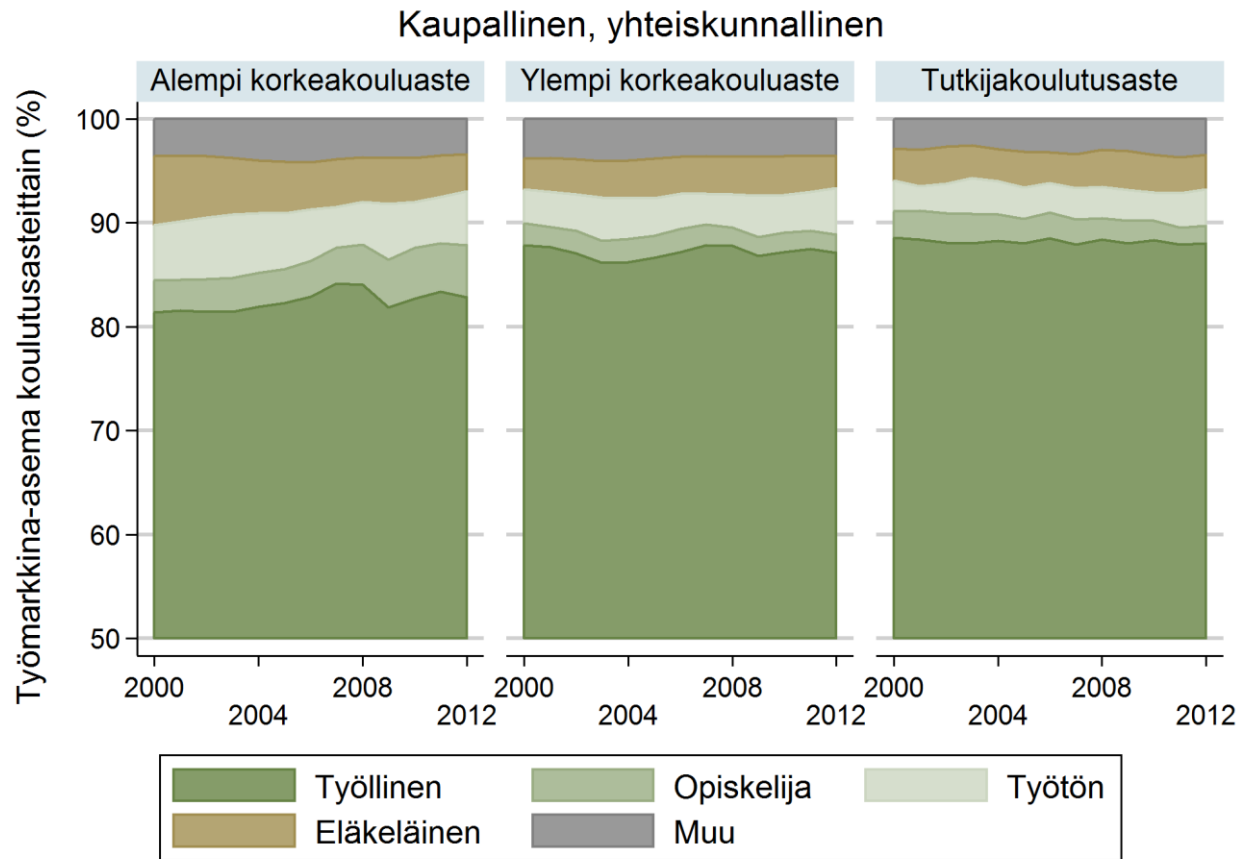
Kasvatustieteellinen

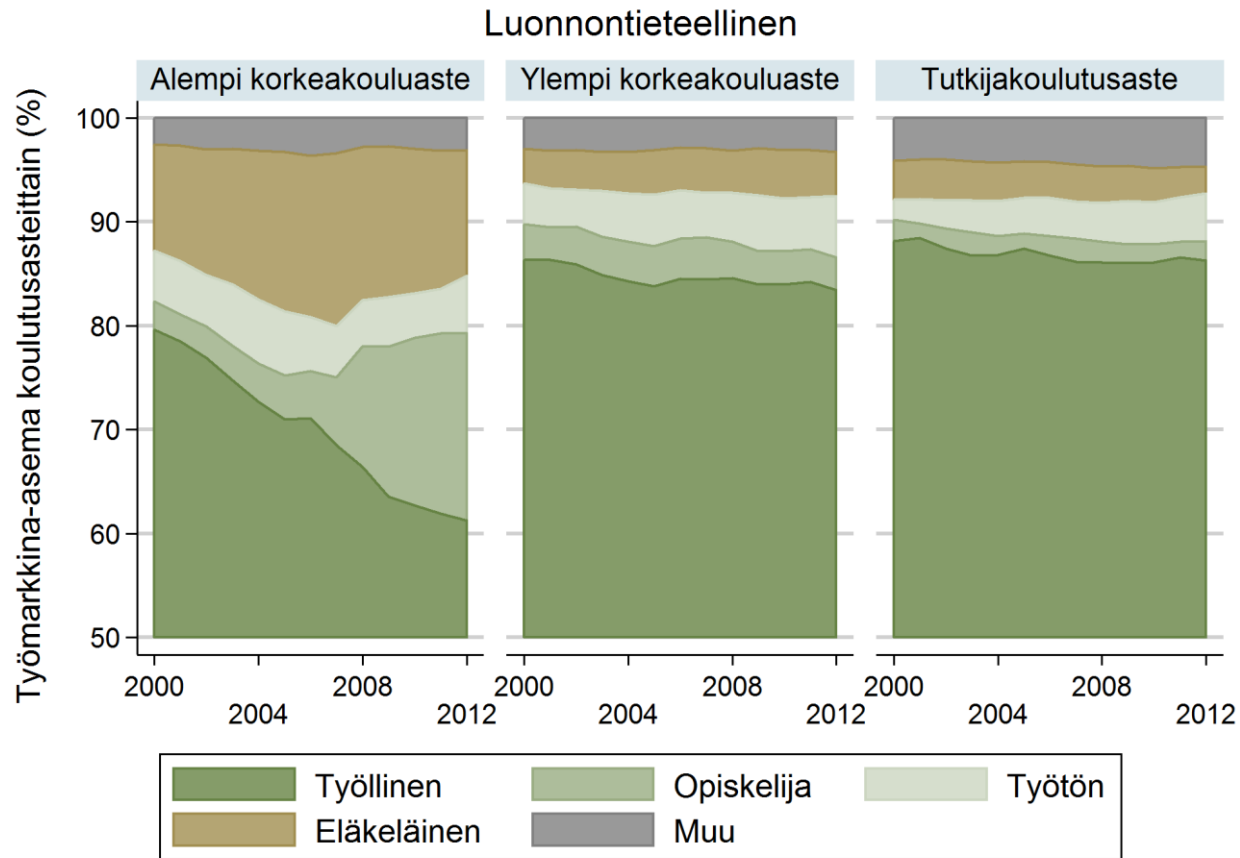
Humanistinen

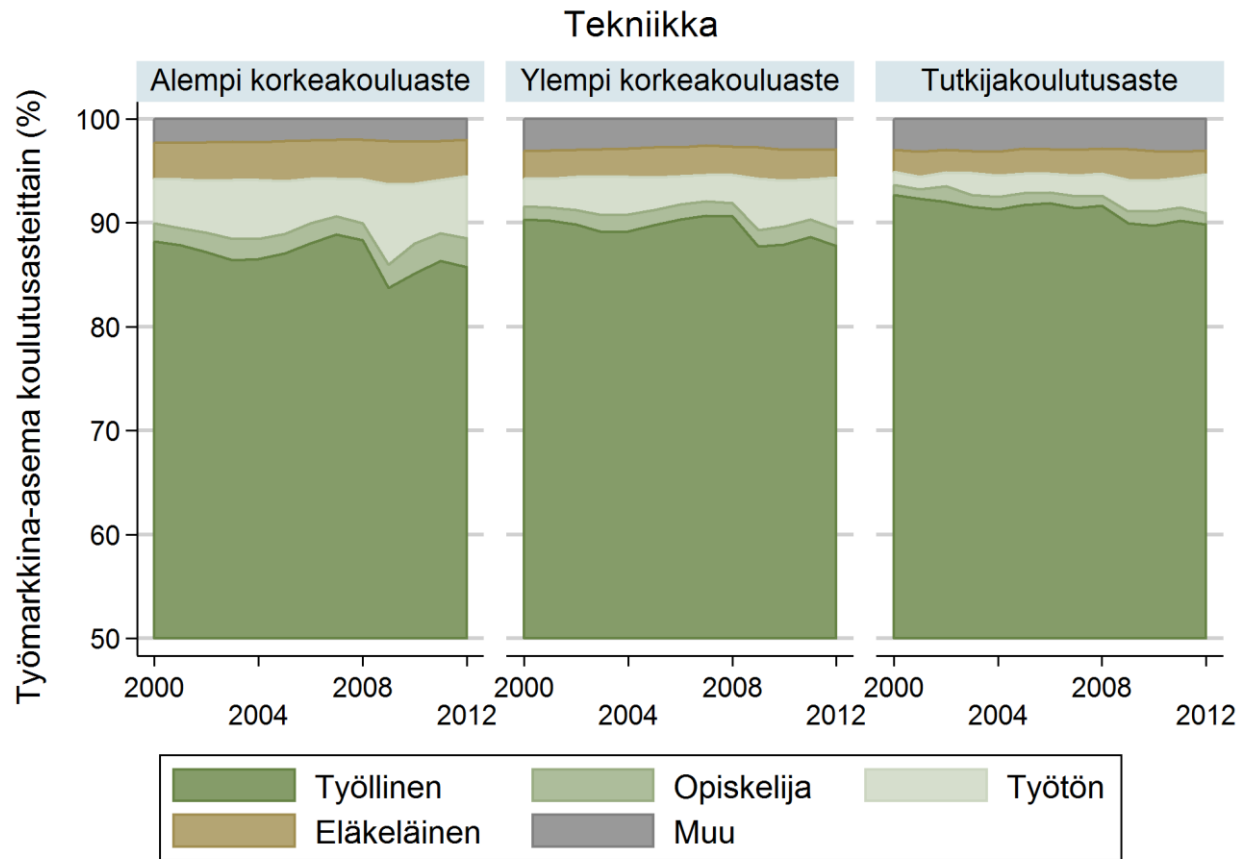
Kaupallinen, yhteiskunnallinen

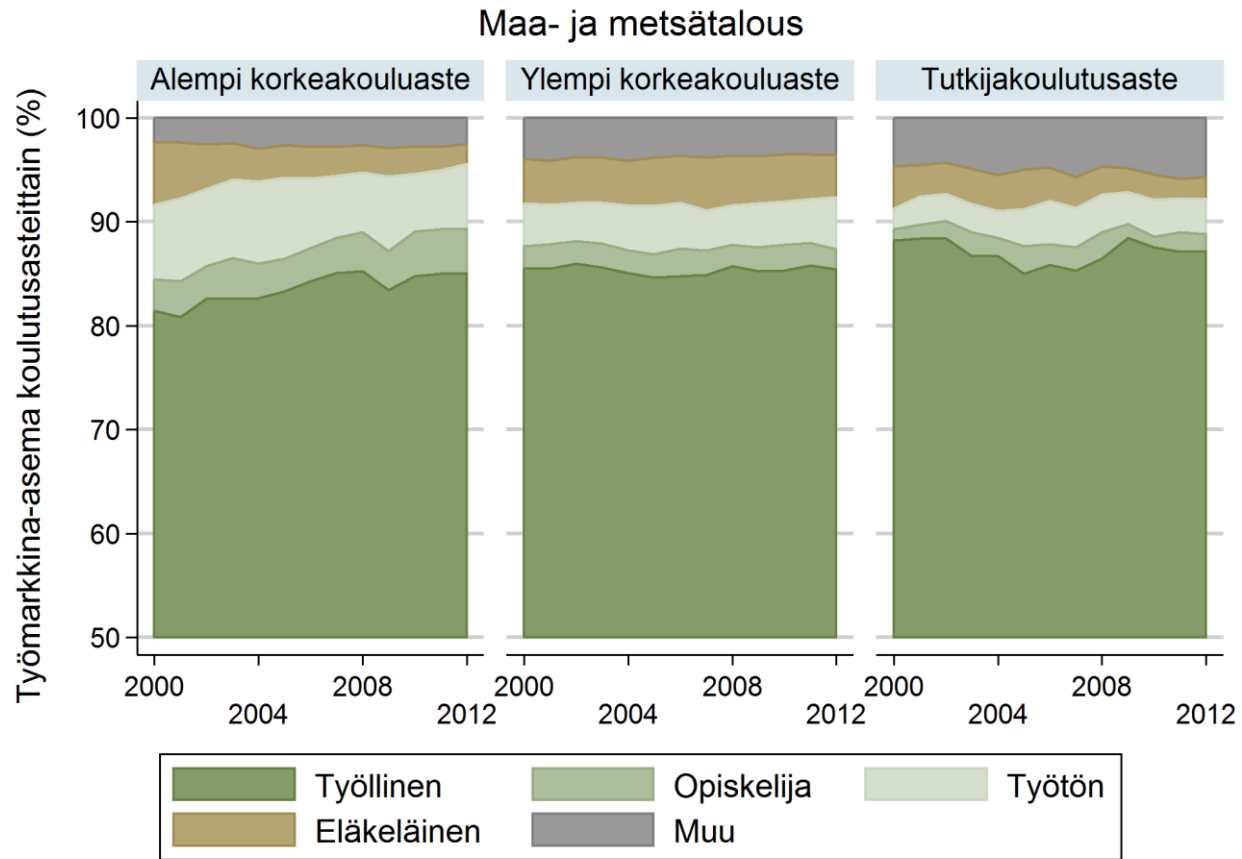
Luonnontieteellinen

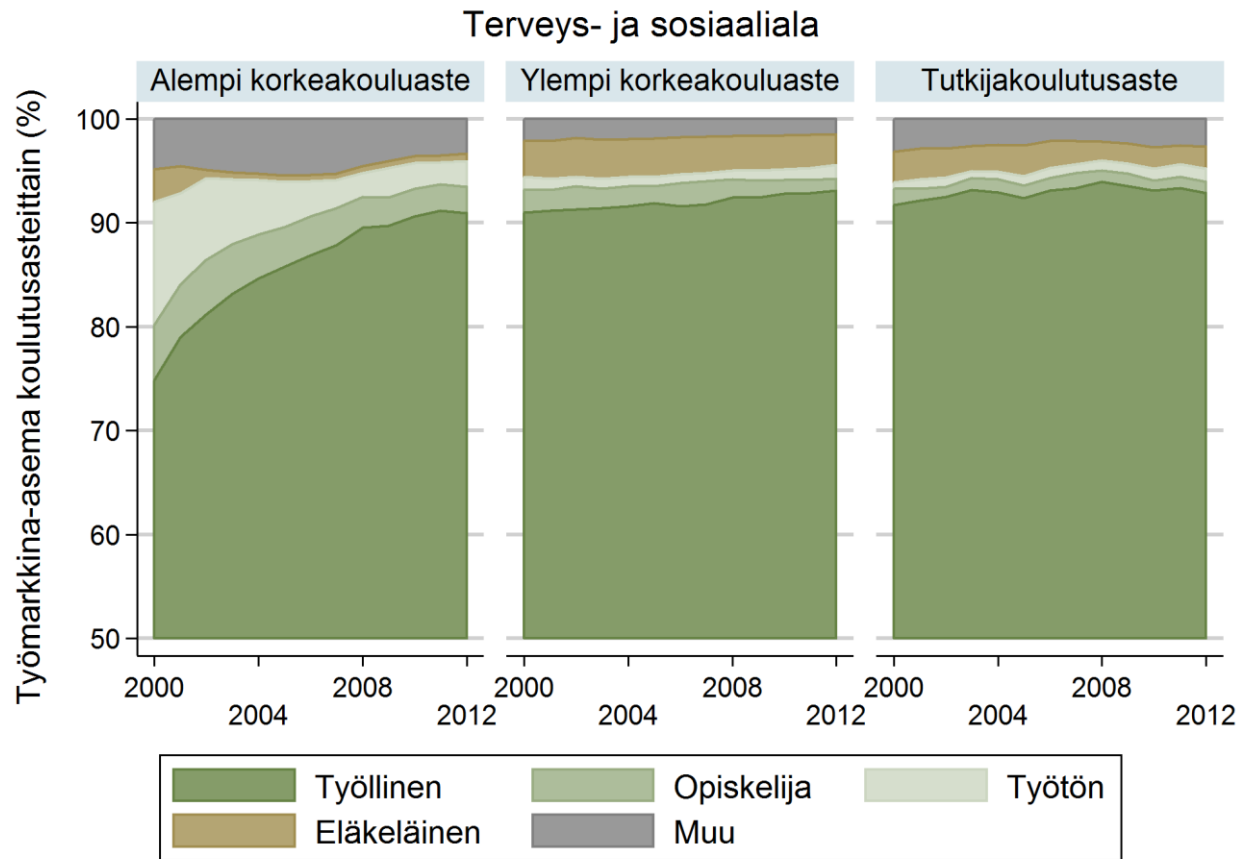
Tekniikka

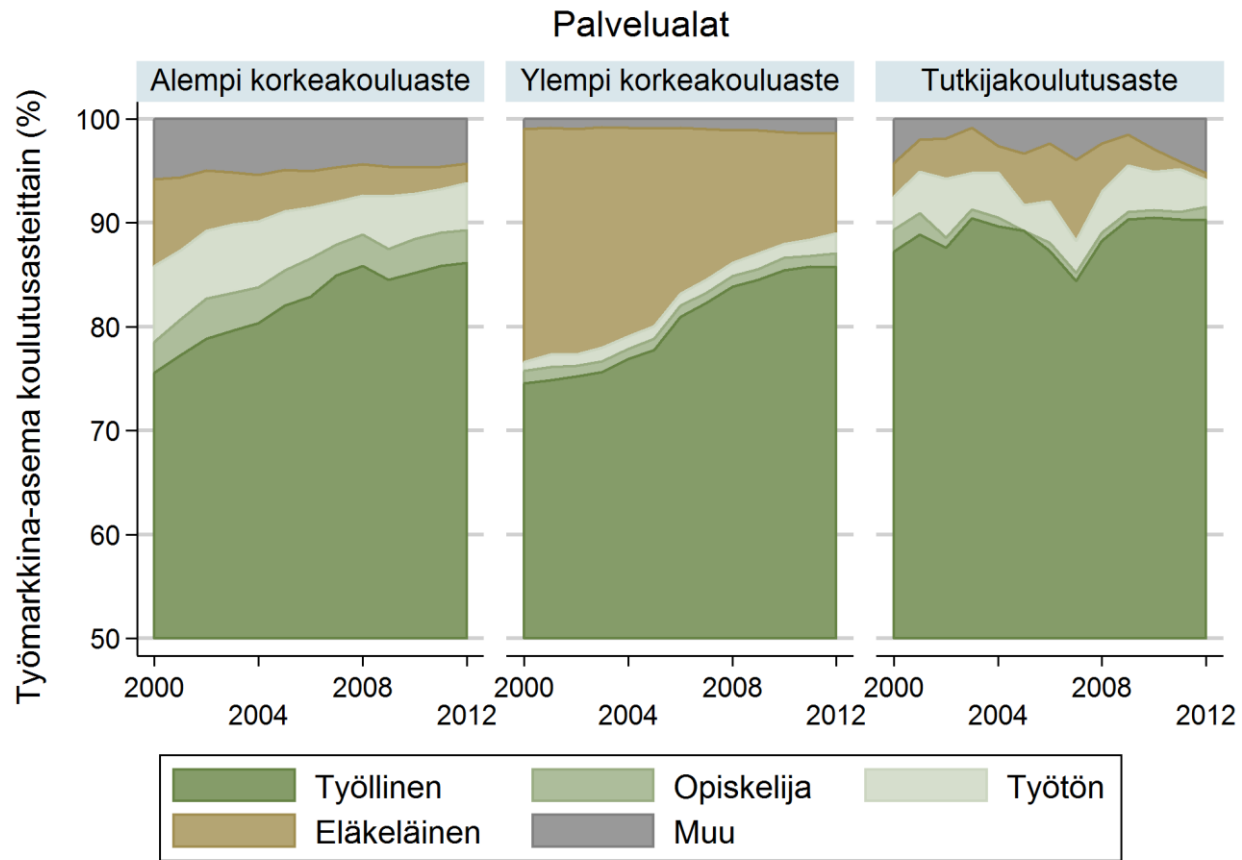
Maa- ja metsätalous

Terveys- ja sosiaaliala

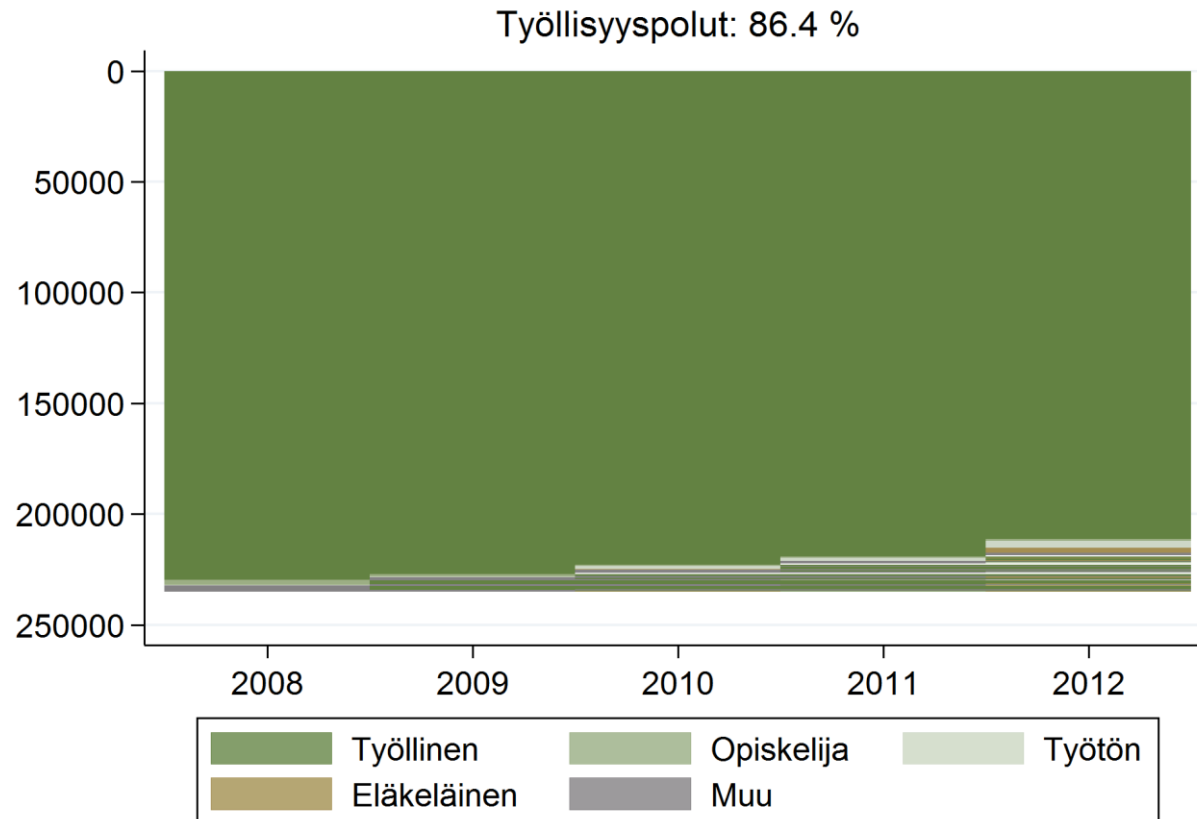

Palvelualat

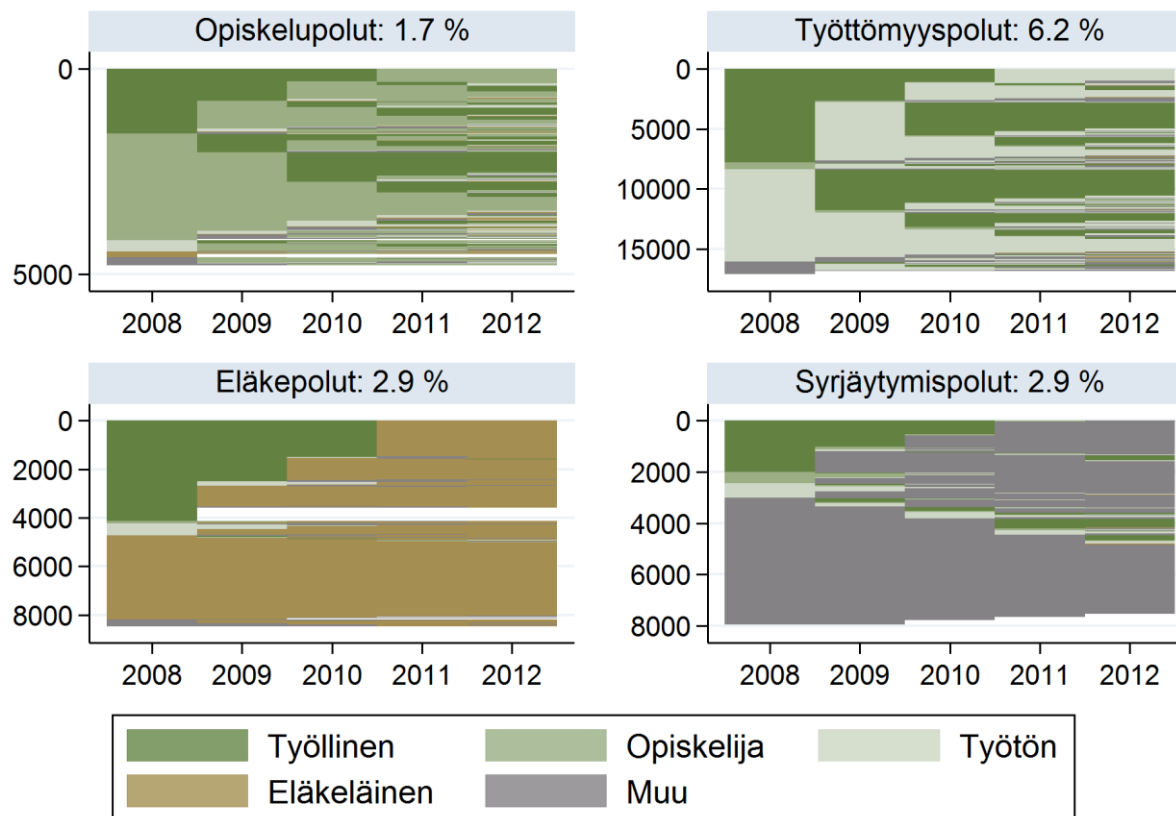

Ylempi korkeakouluaste: työllisyyspolut 2008-12

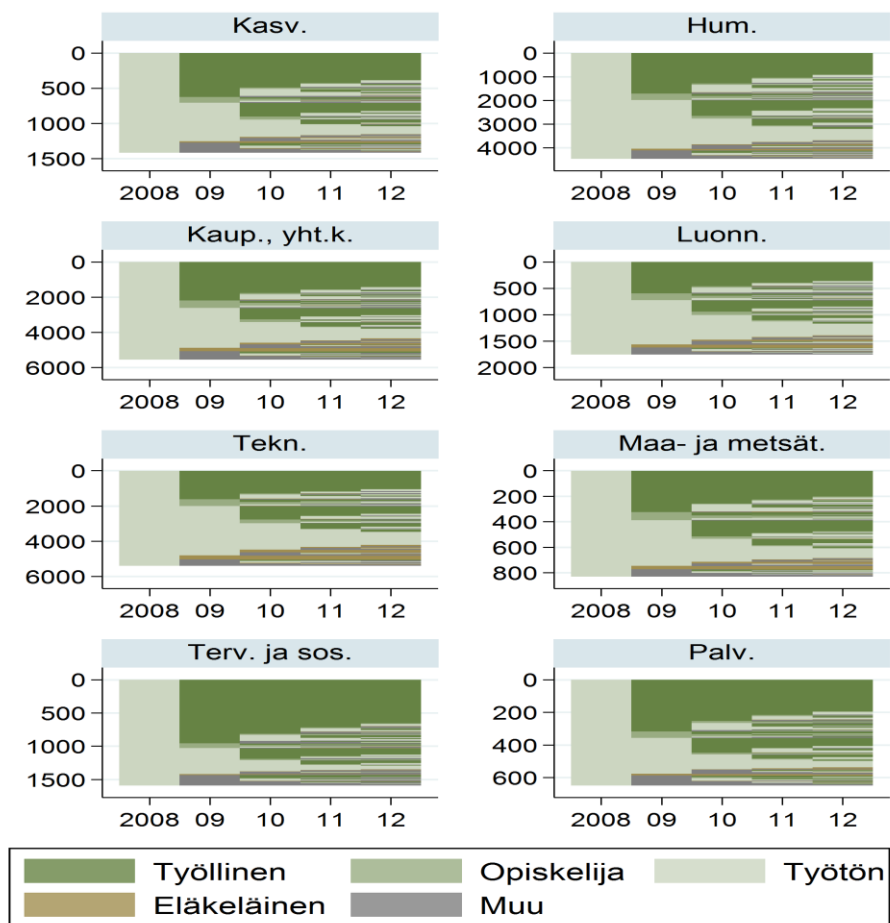
Koulutusaste 7: ylempi korkeakouluaste

Ylempi korkeakouluaste: muut polut 2008-12

Koulutusaste 7: ylempi korkeakouluaste

Polut koulutusaloittain, kun henkilö 1. vuonna työtön

Asema ensimmäisenä vuonna: työtön

Korkeasti koulutettujen työllisyysongelmia tarkasteltu paljolti alkutyöttömyys – näkökulmasta, jolloin myös opintojen aikainen työssäkäynti olennaista

- **Seuraavassa esitetään eräiden viime vuosina laadittujen tutkimusten päätuloksia opintojen jälkeisestä työllistymisestä**
  - Karhunen - Hynninen - Pehkonen (2012): opintojen aikaisen työssäkäynnin merkitys
  - Tuominen (2012): opintojen jälkeinen työllistyminen
  - Tuominen - Rautopuro - Puhakka (2011): maistereiden työllistymisvaikeuksia
  - Saari - Mikkonen - Vieno (2013): opintojen aikainen työssäkäynti

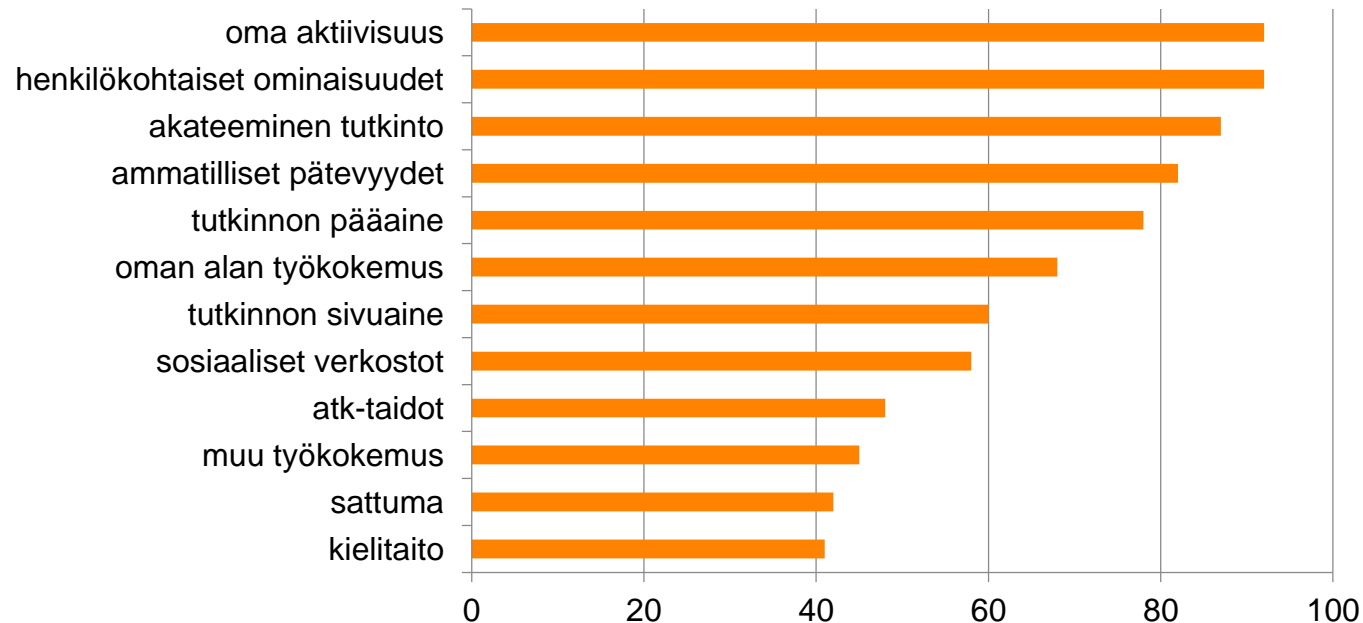
Yliopisto- opiskelijoiden työssäkäynnin vaikutuksia: oman alan työkokemus ratkaisevaa

- Karhunen – Hynninen – Pehkonen (2012) tutkivat opiskeluaikaisen työssäkäynnin merkitystä työllistymiselle
- Yliopisto-opiskelijalla oli v. 2005 valmistuessaan keskimäärin 4,3 työkuukautta opiskeluvuotta kohti
- Pelkät työkuukaudet selittävät työllistymistä huonosti (1 työvuosi => 3-5 % lisää työllisyyden todennäköisyyttä)
- Keskimääräistä pitempi opiskeluaika yhteydessä 2-5 % alempaan työllisyyteen
- Oman alan työkokemus keskeistä: etenkin 2 viimeisen opintovuoden aikana
- 3 v. valmistumisesta oman alan työkokemus viimeisiltä opintovuosilta => 11 % parempi työllisyyden ja 12 % alempi työttömyyden tn.
- Oman alan työharjoittelu tärkeää

Mikä vaikuttaa opintojen jälkeiseen työllistymiseen?

- Tuomisen (2012) mukaan tärkeimmät työllistymiseen vaikuttavat tekijät ovat (%)

Työllistymiseen vaikuttivat vain vähän

- pro gradun arvosana (10 %)
- järjestö- tai opiskelijatoiminta (12 %)
- tutkimusmenetelmien hallinta (14 %)
- pro gradun aihe (18 %)
- kv. työ- tai opiskelukokemus (20 %)
- harrastukset (21 %)
- projektiosaaminen (22 %)

Maistereiden työllistymisvaikeuksia (Tuominen – Rautopuro – Puhakka 2011)

Eniten vaikeuttivat:

- Alueellinen työmarkkinatilanne (77 %)
- Alan heikko työmarkkinatilanne
- Puutteelliset suhdeverkostot
- Työkokemuksen puute
- Tutkinto ja sen aineyhdistelmä
- Katkot määräaikaisissa työsuhteissa (39 %)

Varsin vähän vaikeuttivat:

- Puutteelliset työnhakutaidot (19 %)
- Valmistumisajankohta
- Puutteellinen työelämätietous
- Ei ole löytänyt itseään kiinnostavaa työtä
- Sukupuoli (21 %)

Professio- vs. generalistitutkinto

- **Professiotutkinto** pätevoittää tiettyyn työtehtävään
- **Generalistit** suunnittelevat opintonsa vapaammin ja opintosisällöt vaihtelevat usein samastakin koulutusohjelmasta valmistuneilla
- **Generalisteilla työllistymisvaikeudet olivat professiotutkinnon suorittaneita suuremmat** sekä 1) osaamisen puutteen, 2) tutkinnon ja 3) tavoitteiden epävarmuuden takia

Generalistien vaikeudet...

- **Generalisteista 49 % oli kokenut työllistymisvaikeuksia (Tuominen – Rautopuro – Puhakka 2011),
professiotutkinnon suorittaneista vain 31 %**
- **Generalistimaisterin työttömyysaika 7 kk,
professiomaisterin 4 kk, ei merkitseviä eroja
työttömyyskokemuksen yleisyydessä**

Opintojen aikainen työ

- **Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö (OTUS) teki 2012-13 valtakunnallisen kyselyn, vastaajina yli 1500 opiskelijaa (Saari – Mikkonen – Vieno 2013)**
  - Opiskelijoiden opintojen aikainen työssäkäynti voidaan ryhmitellä näin:
    - **Tyyppi 1)** luovia oman alan töitä (kokoaikaisia 39 %)
    - **Tyyppi 2)** keskitasoisia töitä (kokoaikaisia 31 %)
    - **Tyyppi 3)** koulutusalaan huonosti vastaavat työt (kokoaikaisia 15 %)
    - **Tyyppi 4)** työssäkäymättömät

Keskustelua

- Korkeasti koulutettujen asema työmarkkinoilla on muuttunut
- Tutkinnon suorittaneen väestön määrä kasvanut voimakkaasti, talous palveluvaltaistunut
- Laajat talouden rakennemuutokset vaikuttavat, mm. ICT-alan suuret irtisanomiset
- Myös esim. yliopistojen rahoitus tai T&K&I –panostukset vaikuttavat suoraan korkeasti koulutettujen työllisyyteen
- Korkeasti koulutettujen työllisyys on edelleen hyvä, parempi kuin muilla. Korkeakoulututkinto on edelleen hyvä suoja työttömyyttä vastaan.
- Työttömäksi joutuminen tarkoittaa eri koulutusaloilla aika erilaisia asioita: humanisteilla projektien välille voi jäädä lyhyitä työttömyysjaksoja, mutta tekniikan alalla työttömyys muuttuu helposti pitkäkestoiseksi
- Melko suuri osuus korkeakoulutetuista on myös kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolella
- Akateemisten työmarkkinadynamiikan tuntemus olennaista uudelleentyöllistymiselle
- Ennen huomio kiinnittyi akateemisten osalta liki kokonaan alkutyöttömyyteen. Se on edelleen olennainen asia.

kiitos